

SVENSKLÄRARES SAMTAL OM SURFPLATTOR I EN FACEBOOKGRUPP

Avancerad nivå
Pedagogiskt arbete

Jennifer Johansson

2018-LÄR7-9-A12

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Ämneslärarutbildning för grundskolans årskurs 7-9: svenska, engelska, svenska som andraspråk

Svensk titel: Svensklärares samtal om surfplattor i en Facebookgrupp

Engelsk titel: Swedish teacher's dialogues about tablets in a Facebook group

Utgivningsår: 2018

Författare: Jennifer Johansson

Handledare: Anita Norlund

Examinator: Marie Fahlén

Nyckelord: Facebook, sociala medier, digitala verktyg

Sammanfattning

En splittrad bild av surfplattor presenteras i media där positiva och negativa åsikter debatteras mot varandra. Tidigare forskningsstudier visar att ett fördels- och nackdelsperspektiv ofta undersöks genom intervju- och enkätstudier.

Syftet med studien är att undersöka hur svensklärare genom inlägg i en Facebookgrupp talar med varandra om surfplattor.

Till grund för studiens resultat ligger analyserade inlägg rörande surfplattor som har publicerats på internet i en Facebookgrupp. Inläggen har publicerats i en grupp för svensklärare och är offentliggjorda av lärare på eget initiativ. Inläggen har analyserats med hjälp av interpersonell textanalys.

Studiens resultat visar att sättet som lärare samtalar om surfplattor i ett socialt medium skiljer sig mot hur deras tal framförs i intervju- och enkätstudier. I resultatet framkom de att lärare i Facebookgruppen ställer många frågor och är intresserade av att lösa problem och situationer som uppstår i det dagliga arbetet. Positiva och negativa åsikter rörande surfplattor framkom också beträffande situationer som uppstår på grund av surfplattor.

FÖRORD

Det har varit tidskrävande och utmanande att skriva detta arbete, men framför allt har det varit roligt och lärorikt. Jag vill ta tillfället i och tacka två personer som hjälp mig extra mycket under arbetets gång.

Tack till min handledare Anita Norlund som gett mig konstruktiv kritik och hela tiden hjälpt mig att utveckla mitt arbete till det bättre.

Tack till min kurskamrat Angela Danilovic för all hjälp och för att du stöttat och pushat mig när det har varit jobbigt. Du är fantastisk.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
SYFTE	3
Forskningsfrågor	3
FORSKNINGSBAKGRUND	4
Lärares tal ur ett fördelsperspektiv	4
Lärares tal ur ett nackdelsperspektiv	5
TEORETISK RAM	7
Systemisk-funktionell grammatik, SFG	7
Interpersonell textanalys	7
Analysnyckel.....	8
METOD	9
Urval.....	9
Genomförande	9
Analysarbete	9
Validitet och reliabilitet	10
Forskningsetik.....	11
RESULTAT	12
Skribentroller i inläggen	12
Skribentroll 1	12
Skribentroll 2	13
Skribentroll 3	13
Skribentroll 4	14
Läsarroller i texten	14
Läsarroll 1	14
Läsarroll 2	15
Läsarroll 3	16
Läsarroll 4	16
Läsares responsmöjligheter	16
Värderingar och åsikter i inläggen	18
Erbjudande och krav från skribenten	19
Sammanfattning av resultatet	20

DISKUSSION	22
Resultatdiskussion	22
Skribentroller som framträdde i inläggen	22
Läsarroller som framträdde i inläggen	22
Responsmöjligheter som framkom	23
Värderingar och åsikter i inläggen.....	23
Erbjudande och krav från skribenter.....	24
Metoddiskussion	24
Didaktiska konsekvenser	25
REFERENSER.....	26
BILAGOR.....	28
Bilaga 1, Missivbrev	28

INLEDNING

Det är en splittrad syn på surfplattor som redovisas i media. Debatt- och tidningsartiklar vittnar om att det både finns ja- och nejsägare med olika perspektiv på surfplattors roll i skolan. Bland annat skriver Tallvid (2014) i sin debattartikel om hur surfplattor förändrar undervisningen i skolan på många olika plan. Han påpekar att surfplattor inte per automatik ändrar hur eller vad en elev lär sig. För att detta skall ske måste lärare vara medvetna om hur de använder surfplattor på ett pedagogiskt vis. Författaren påtalar att om detta inte sker kan surfplattor bli ett distraktionsmoment för elever, vilket i sin tur kan leda till att kunskapsutvecklingen hämmas. Tidigare forskning om hur surfplattor förbättrar resultaten hos elever är knapphändig, men olika utvärderingar av 1:1-satsningar där varje elev har fått tillgång till en individuell surfplatta finns det gott om. Dessa visar att undervisningen blir bättre i och med tekniken. Om lärdom dras av dessa utvärderingar menar Tallvid att det finns stora möjligheter i att utveckla pedagogiken och möjligheter att förbättra elevers lärande. Att utbilda lärare i hur de skall använda sig av surfplattor på ett pedagogiskt vis anser han vara nyckeln till ett maximerat lärande hos elever.

Ytterligare en aspekt som tas upp rörande surfplattor i skolan är hälsoaspekten och hur surfplattor har fått för stort utrymme i skolan. Johansson (2015) skriver i sin debattartikel om hur surfplattor gör barn mer stillasittande och hur det leder till en försämrad hälsa. Hon påpekar också att elever inte längre får lära sig att skriva för hand och stava på samma vis som förr. Poängen med debattartikeln är att surfplattor inte bör få ta lika stor plats i skolan som de gör idag, enligt Johansson. Avslutningsvis låter hon läsarna svara på huruvida de håller med henne eller inte. Här leder ”ja” med 381 röster över ”nej” med 175 röster.

Computer Sweden (Lindström, 2015) har i sin tur publicerat en artikel med mer positiv inställning rörande barn som fått lära sig att läsa och skriva direkt på en surfplatta istället för att läsa i böcker och skriva med penna. Elever i årskurs ett visade på en markant ökning i skrivförmåga, men också ökad läsförmåga jämfört med de elever som lärt sig läsa och skriva på det mer traditionella viset. Vidare pekar även resultaten på att elever har klarat de nationella proven i matematik och svenska med betydligt högre resultat än de elever som arbetat utifrån en mer klassisk undervisning. De ökade resultaten är dock inte endast surfplattors förtjänst utan är beroende av den metod som använts för att arbeta med dem.

Samtidigt som media redogör för olika opinioner rörande surfplattor står det i *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (2011, s. 13) under mål för elevens kunskaper att skolan skall se till att eleven kan använda sig av modern teknik för att söka efter ny kunskap, kommunicera med andra, skapa och lära.

Att det råder delade meningar kring hur effektiva och gynnsamma surfplattor är i undervisningen råder det ingen tvekan om. Samtidigt som skolan har som uppdrag att alla elever skall lära sig att använda modern teknologi vittnar media om problematiken kring surfplattor och deras plats i undervisningen.

Hur lärare i dag talar om surfplattor är inte bara av intresse för blivande lärare utan även för verksamma lärare, högre skolinstantser och vidare forskning.

SYFTE

Syftet med studien är att undersöka hur svensklärare på högstadiet genom inlägg i en Facebookgrupp talar med varandra om surfplattor.

Forskningsfrågor

Syftet kan sammanfattas i följande frågor:

- *Vilken skribentroll tar lärare på sig när de formulerar sina inlägg?*
- *Vilken läsarroll tilldelas lärare genom inläggen?*
- *Förväntas lärare svara på de inlägg som skrivs?*
- *Vilka värderingar eller åsikter uttrycker lärare i inläggen?*
- *Erbjuder och/eller kräver lärare information kring surfplattor genom sina inlägg?*

FORSKNINGSBAKGRUND

I följande avsnitt presenteras lärares tal runt surfplattor från intervju- och enkätstudier. Intervju- och enkätstudierna framför vanligen resultaten utifrån ett fördels- och nackdelsperspektiv och så kommer de även att redogöras för nedan.

Lärares tal ur ett fördelsperspektiv

Flera aspekter som framkommit i tidigare studier berör hur lärare talar om surfplattor utifrån ett fördelsperspektiv vid elevers och lärares effektivitet och intresse under lektioner. Tidigare studier (Dündar & Acayir 2013) visar att lärare anser att surfplattor är ett verktyg som bidrar till en mer underhållande undervisning för elever. Ytterligare studier (Van Deursen, Ben Allouch & Rujiter 2014; Soykan 2015) anför också hur lärare uppger att surfplattor bidrar till en rolig undervisning, vilket i sin tur leder vidare till att elever arbetar mer effektivt och mer motiverat vid lektioner. Lärare understryker att en anledning till att de skulle kunna tänka sig att fortsättningsvis arbeta med surfplattor är just den motivation som elever får av surfplattors närvaro i undervisningen. Elever visar också en mer positiv inställning till lektioner och även teknologi. Vidare påpekar lärare att lektionerna inte endast berikas för elever utan också för lärare själva. Även Tugun (2016) och Khalif (2017) belyser ovanstående författares åsikter om lärares positiva inställning till surfplattor. Det är inte endast elever som blir mer effektiva av att använda surfplattor, även lärare själva blir mer motiverade och effektiva i sitt arbete. Fler studier (Ditzler, Hong & Strudler 2016; Khalif 2017) påvisar att lärare talar om surfplattor som ett verktyg, vilket gör elever mer villiga till att arbeta och att elever finner arbetet med uppgifter och läxor roligare än vad de gjorde innan de hade tillgång till surfplattor. Lärare talar övervägande om surfplattor som något bra, där 60 % av de som deltog vid en studie påpekar hur surfplattor hade en positiv inverkan på både elever och undervisning. Young (2016) och Hagrís, Cavanaugh, Kamali och Soto (2014) poängterar att lärare talar om surfplattors positiva effekt på elever i undervisningen och hur undervisningen berikas både för dem och för eleverna i och med surfplattor.

Vidare pekar de tidigare studier som genomförts på att lärare anger flera positiva aspekter rörande surfplattor. Van Deursen, Ben Allouch och Rujiters (2014) uttrycker att lärare talar om hur surfplattor kan användas på ett fördelaktigt vis när feedback skall ges på elevers uppgifter. De pekar också på möjligheterna med att surfplattor till viss del kan rätta uppgifter på ett automatiskt vis, vilket underlättar för lärare. Tidigare studier (Tugun 2016; Van Deursen, Ben Allouch och Rujiters 2014) visar också hur lärare ur en miljöaspekt talar om surfplattor positivt. De menar att surfplattor gör att de kan spara in på böcker och kopierade papper till undervisningen. Samtidigt blir hanteringen av material enklare för elever, då de har en surfplatta att hålla reda på och inte flera olika böcker. Lärare menar att det också blir enklare att komma i kontakt med elever vid behov genom surfplattor och de möjligheter som ges till att skicka meddelanden.

I de tidigare studier (Hagri, Cavanaugh, Kamali & Soto 2014; Khalif 2017, s. 167; Young 2016) som genomförts påpekar lärare hur viktigt det är att de får ta del av utbildning för att utveckla

sina kompetenser rörande surfplattors användningsområden i undervisningen. I dessa studier anför lärare att de som tillgodosetts med utbildning i och med surfplattors inträde i undervisningen fann surfplattor mer användbara jämfört med innan de hade utbildats. Lärare påvisar att de på grund av tidigare erfarenheter och utbildning har kunnat använda surfplattor på ett mycket effektivt vis i undervisningen. De påpekar också att de på grund av utbildning utan svårigheter har kunnat lösa de tekniska problem som uppstod med surfplattor.

Lärares tal ur ett nackdelsperspektiv

Tidigare genomförda studier visar att lärare finner en rad olika tekniska nackdelar med surfplattor. I studierna (Dundar & Acayir 2013; Soykan 2015) talar lärare om hur problem med surfplattor uppstår mycket olägligt under lektionerna. Batteritiden på somliga surfplattor är dålig, vilket leder till att de under lektionerna laddas ur. Det leder i sin tur till att elever inte har möjlighet att delta i undervisningen så som det förväntas. Courtios, Montreoux, De Grove, Raes, De Marez och Schellens (2014) påvisar att lärare finner liknande problem där elevers surfplattor vid flera tillfällen av olika orsaker har kraschat. Elever får då vänta länge på att problemet skall lösas och har då svårt att följa med under lektioner där surfplattan är ett verktyg de förväntas använda sig av. Studier (Van Deursen, Ben Allouch & Rujiter 2014) visar på att ytterligare problem som uppkommer i och med surfplattor, enligt lärare, är brist på utrymme. Problematiken som uppstår när utrymmet tar slut är att elever inte längre kan arbeta vidare eller göra fler uppgifter. Likt problemen med batteritid och kraschade surfplattor så leder detta till att elever inte kan delta i undervisningen så som de förväntas göra.

Det problemområde som lärare påtalar är störst med surfplattor är lättåtkomligheten till underhållning. Flera studier (Courtios, Montreoux, De Grove, Raes, De Marez & Schellens 2014; Dundar & Acayir 2013; Olin-Scheller & Roos 2014; Soykan 2015) vittnar om lärare som talar om hur elever tidvis tappar fokus på grund av lättillgängligheten till internet, sociala medier och spel genom sina surfplattor. Elever är enligt lärare ofta ute och surfar på sociala medier och andra icke undervisningsrelaterade sidor. På grund av denna lättillgänglighet blir elever lätt distraherade och genomför inte det arbete som de förväntas göra under lektionerna.

Tidigare studier (Khalif 2015; Soykan 2015) visar vidare hur lärare talar om inspelningar och fotograferingar som sker både under lektioner, men också efter lektionstid och hur detta anses vara ett stort integritetsproblem. Situationer som fotograferas eller spelas in kan med enkelhet tas ur sitt sammanhang och sedan publiceras på internet för allmänhetens beskådan. Ditzler, Hong och Strudler (2016) beskriver i sin studie hur lärare menar att elever inte har förstått varför de har tillgång till en surfplatta. Elever ser snarare på surfplattan som en gratis leksak än det utbildningsverktyg som den faktiskt är.

Forskningsstudier (Soykan 2015) visar också hur lärare ser på surfplattor som en nackdel i skolan efter lektionstid. De menar att elever blir mer asociala i och med surfplattors inträde i skolan. De samtal som skedde mellan elever under skoldagens raster har enligt lärare drastiskt minskat efter det att surfplattor började användas. Lärare talar också om hur de etiska aspekterna är svåra att kontrollera utanför klassrummet. I undervisningen har lärare möjlighet att upptäcka

elever när de filmar eller tar kort på varandra. Denna möjlighet minskar när elever befinner sig i omklädningsrum, matsal eller på rast i skolan.

Brist på kompetens, erfarenhet och utbildning är ytterligare en nackdel som lärare talar om i tidigare studier. Lärare menar att de inte har fått tillräckligt med utbildning i hur de skall arbeta med surfplattor i undervisningen. I forskningsstudier (Cavanaugh, Kamali & Soto 2014; Dündar & Acayir 2013; Soykan 2015; Van Deursen, Ben Allouch & Rujiters 2014; Young 2016) talar lärare om hur avsaknaden av erfarenhet och utbildning bidrar till att de får ägna åtskilliga timmar till att planera sin undervisning så att den skall fungera på ett effektivt och berikande vis. Planeringen av lektionerna leder förvisso till att lärare kommer mer förberedda än vad de gjort innan surfplattor användes i undervisningen, men tiden som används till att planera tas ifrån lärares raster och rättningstid. Lärare som har fått tillgång till utbildning inom surfplattor som pedagogiskt verktyg menar att denna inte har varit tillräcklig och att det finns behov av vidare utbildning för att de skall kunna bedriva en bra undervisning. Vidare utbildning leder inte bara till att undervisningen blir bättre utan också till att lärare på ett mer självsäkert vis kan använda sig av surfplattor. Bristen på erfarenhet och utbildning gör att lärare känner sig obekväma i användandet. Vissa lärare menar dessutom att det inte endast är de som är i behov av vidare utbildning rörande surfplattor, utan även eleverna skulle ha nytta av utbildning i hur de kan använda dem.

Vid inläsning av tidigare studier fann jag att det är vanligt förekommande med intervju- och enkätstudier för att undersöka hur lärare talar om surfplattor. Det var problematiskt att finna studier där lärares samtal med varandra kring surfplattor i en Facebookgrupp eller liknande genuina sammanhang har analyserats. I ett autentiskt sammanhang som en Facebookgrupp utgör finns det utrymme för lärare att tala om arbetsrelaterade ämnen på ett annat vis än vid till exempel intervju- och enkätstudier. Vid sådana studier har lärare själva inte har tagit initiativet och frågorna ofta är formulerande utifrån ett fördels- och nackdelsperspektiv.

TEORETISK RAM

För att besvara föreliggande studies syfte har jag valt att tolka och inspireras av den systemisk-funktionella grammatiken som vidare i studien benämns som SFG. Det är framförallt den textanalys som Holmberg (2011, ss. 110-111) benämner som *interpersonell textanalys* och den analysnyckel han har formulerat som ligger till grund för studiens teori och analysarbete.

Systemisk-funktionell grammatik, SFG

Teorin SFG grundar sig i att undersöka hur texter speglar och påverkar den bild som människor har av verkligheten (Holmberg, Karlsson, Nord 2011, s. 7). Föreliggande studie som syftar till att undersöka hur svensklärare genom inlägg i en Facebookgrupp talar med varandra om surfplattor granskar detta genom att analysera skrivna inlägg i en Facebookgrupp. Genom analysen får jag ett annat perspektiv på hur lärare talar i ett mer autentiskt sammanhang om surfplattor än vid till exempel intervju- och enkätstudier. Inläggen som lärare skriver fungerar i föreliggande studie som den text som speglar verkligheten.

Interpersonell textanalys

Genom SFG kan texten delas upp för att finna kategorier i det språk som lärare använder i inläggen. Kategorierna hjälper mig att förstå hur lärares bild av verkligheten med surfplattor ser ut genom deras inlägg i Facebookgruppen (Holmberg, Karlsson & Nord 2011, s. 13).

För att uppnå studiens syfte har inläggen som samlats in från Facebookgruppen kategoriserats med hjälp av den interpersonella textanalysen. I den interpersonella textanalysen användes det analysverktyg som Holmberg (2011, s. 111) har formulerat i form av fyra analysfrågor (Fråga 1, Fråga 2, Fråga 3 & Fråga 4). Kategorierna hjälper mig att förstå hur lärare talar med varandra i en Facebookgrupp.

Eftersom studiens syfte är att undersöka hur lärare talar med varandra är det av intresse för mig att förstå vilken relation som skapas genom de skrivna inläggen. Utöver funktionen att dela upp texter och språk i tydliga kategorier har den interpersonella textanalysen till uppdrag att genom lexikogrammatiska iakttagelser urskilja den relation som uppkommer mellan skribent och läsare. Dessa lexikogrammatiska iakttagelser kan urskiljas genom frågor och genom dessa frågor kan jag förstå huruvida skribenten är ute efter att skapa en relation med sin läsare och vad skribenten vill säga (Holmberg 2011, s. 112).

Den interpersonella textanalysen utgår även från vad skribenten av texten erbjuder och/eller kräver genom sin text. För att förstå den relation som uppstår mellan skribent och läsare genom inläggen och det sätt som skribenten talar om surfplattorna ytterligare genomförs en analys av huruvida skribenten erbjuder och/eller kräver något av läsaren. Genom att undersöka detta fenomen skapas en ännu tydligare bild av vilken relation skribenten vill ha med läsaren och vad skribenten vill säga genom inlägget där surfplattor på något vis berörs (Yassin 2011, ss. 115-116).

Analysnyckel

För att applicera studiens teori – SFG – på det analysarbete som under arbetets gång tillämpats har Holmbergs (2011, s. 111) analysnyckel legat till grund. Analysnyckeln har till syfte att skapa en helhetsbild av textens innehåll där de fyra frågorna hjälper mig att förstå vad skribenten skriver, hur skribenten skriver det, vilken relation skribenten skapar med läsaren och vilket utbyte av information som erbjuds och krävs. De fyra frågor Holmberg har formulerat är följande:

1. Vilken skribentroll framträder i texten?
2. Vilken läsarroll framträder i texten?
3. Vilken frihet lämnas åt läsaren att välja bland olika responsmöjligheter?
4. Vilka värderingar eller åsikter framträder i texten, och hur starkt eller tydligt är de uttryckta?

Begreppet *erbjuda och/eller kräva* (Yassin 2011, s. 115-116) sätts i förbindelse med de frågor som Holmberg har framställt. Jag har formulerat en femte fråga och applicerat den med syfte att undersöka just om skribenter erbjuder och/eller kräver något av läsare i Facebookgruppen. Frågan jag ställer är:

5. Ger och/eller kräver skribenten information kring surfplattor genom sitt inlägg?

METOD

Urval

För att studiens syfte och forskningsfrågor skulle besvaras användes ett *strategiskt urval* för att nå de variabler som var relevanta. Ett strategiskt urval sker genom att skribenten av studien som i detta fall är jag väljer ut ett visst antal variabler som är viktiga för studiens syfte och frågeställningar (Trost 2001, ss. 32-33). I föreliggande studie fanns det egentligen en viktig variabel att ta hänsyn till, vilket var att de som deltog i studien var verksamma svensklärare som undervisar på högstadiet.

I denna studie skedde urvalet genom att jag sökte på olika nyckelord i en grupp för svensklärare på Facebook. Sökorden var; iPad, iPads, surfplatta, surfplattor, padda och paddor. Sedan undersökte jag de inlägg där något av nyckelorden förekom och huruvida personen som publicerat inlägget var en verksam svensklärare på högstadiet. Om så var fallet samlades inlägget in som data för studien. Detta gjorde jag tills det slutligen fanns 30 inlägg insamlade.

Genomförande

Föreliggande studie genomfördes efter en tolkning av Kvale och Brinkmanns (2014, ss. 141-159) sju steg för hur man utför en studie. Studiens undersökningsområde valdes av mig och vid en första planering var intervju den tänkta metoden för studien. Vid närmare eftertanke visade det sig att en textanalys var en mer passande metod för mitt formulerande syfte. Vidare gjordes en enklare planering av studien. Sedan samlades data för studien in genom att jag angav mina olika nyckelord; iPad, iPads, padda, paddor, surfplatta och surfplattor i en sökfunktion i en grupp för svensklärare på Facebook. Därefter samlades de 30 första inläggen in, där något av nyckelorden nämndes som underlag till studien. När svaren avidentifierats och överförts till ett dokument där de blivit numrerade påbörjades analysarbetet. Varje inlägg analyserades individuellt efter den analysnyckel som Holmberg (2011, s. 111) formulerat. Inläggen har också analyserats efter det som av Yassin (2011, ss. 115-116) benämns som *erbjuda och kräva*. Detta skedde genom den femte frågan som jag formulerat. Slutligen genomfördes ett gediget arbete med att framställa resultatet som en läsbar produkt.

Det insamlade materialet som utgörs av de 30 inläggen består av fem datorskrivna A4-sidor.

Analysarbete

Som nämns tidigare i studien, har utgångspunkten i analysarbetet utgått ifrån de fyra frågor (Fråga 1, Fråga 2, Fråga 3 & Fråga 4) som Holmberg (2011, s. 111) formulerat i sin analysnyckel, tillsammans med den femte frågan (Fråga 5) som framställts ur begreppet erbjuda och/eller kräva. Varje fråga har ett unikt syfte för att bidra till textens helhet och skapa en större förståelse kring vad skribenten skriver, hur skribenten formulerar detta, vilken relation skribenten skapar med läsaren och vilket utbyte av information som erbjuds och krävs.

Vid Fråga 1 skall den som analyserar texten begrunda huruvida skribenten av texten är inkluderad eller distanserad i utbytet som sker och huruvida skribenten erbjuder information och kräver respons. Vid min analys har varje inlägg analyserats efter denna fråga och fyra skribentroller har uppfattats.

Fråga 2 utgår från samma syfte, där jag vill få reda på om en läsare förväntas svara på det som skrivits eller inte. Det kan handla om läsare som förväntas vara inkluderade i texten genom att ge respons på det som skrivits, men det kan också handla om läsare som förväntas vara distanserade och snarare ta åt sig av information än att ge respons. Varje inlägg i studiens insamlade data har analyserats genom denna fråga och fyra olika läsarroller har urskilts.

Fråga 3 har till syfte att undersöka huruvida skribenten efterfrågar någon slags respons på det som skrivits och om läsare har möjlighet att ge respons på inlägget. Möjligheten kan dels beröra huruvida det är tekniskt möjligt att besvara skribenten, men också om skribenten kräver respons. Alla de insamlade inlägg som ligger till grund för studiens resultat har analyserats efter denna fråga och olika responsmöjligheter har urskilts.

Vid den sista frågan, Fråga 4, som Holmberg (2011, s. 111) formulerat skall skribentens värderingar och åsikter analyseras. Här har en analys skett där framför allt positiva och negativa värderingar eller åsikter har upptäckts.

Fråga 5, vars syfte är att analysera huruvida skribenten erbjuder och/eller kräver något av läsaren, har undersökt om skribenten är ute efter att erbjuda information och/eller kräva information rörande surfplattor.

Validitet och reliabilitet

Prövning av de undersökningsinstrument som används för studien stärker studiens giltighet genom att forskaren får reda på eventuella problem och kan undvika dessa i huvudstudien. För att stärka studiens validitet utfördes ”prov-analyser” av de inlägg som samlats in. Prov-analyserna genomfördes efter Holmbergs (2011, s.111) fyra analysfrågor (Fråga 1, Fråga 2, Fråga 3 & Fråga 4) och den femte analysfråga (Fråga 5) som jag tagit fram. Detta gjordes med avsikt att undersöka huruvida den interpersonella textanalysen var ett relevant redskap i analysarbetet med studiens insamlade data och hur väl resultatet av analysen svarade mot studiens syfte. Validitet handlar just om hur giltig en studie är och hur väl studien undersöker det avsedda undersökningsområdet (Kihlström 2007, s. 231).

I arbetet med att stärka studiens reliabilitet så har arbetets gång kommunicerats med en kurskamrat vid högskolan som varit insatt i studiens valda ämne. Hen har fått läsa delar av studien och gett förslag på förändringar i studiens alla delar med avsikt att göra studien mer lättillgänglig och begriplig för läsare utan kännedom i studiens arbetsgång. Sedan har studiens metodavsnitt granskats av en utomstående person utan insikt i studien och studiens valda ämne. Detta gjordes i syfte att undersöka huruvida metodavsnittet i studien var begriplig eller inte. Kihlström (2001, ss. 231-232) nämner vikten av att en studie har reliabilitet. En studies

reliabilitet kan öka genom att två personer samtalar kring studien. Även Dovemark (2009, s.150) nämner att studiens trovärdighet ökar när den kommuniceras med andra personer. Hon menar att en utomstående person skall ha möjlighet att läsa och förstå studien. De delar av studien som framför allt skall vara tydliga är metod, insamling av data och analys.

Forskningsetik

Vid föreliggande studie har jag använt mig av inlägg vilka är publicerade i en Facebookgrupp som underlag till studiens data. Inläggen är publicerade i en sluten grupp vilket gjorde att jag som skribent av studien behövde förhålla mig till de fyra huvudkrav som Vetenskapsrådet (2002, ss. 7-14) har tagit fram och informera respondenterna som skrivit inläggen om dessa:

- *Informationskravet*, som har till avsikt att informera deltagarna om studien.
- *Samtyckeskravet*, handlar om att respondenterna samtycker till medverkan.
- *Konfidentialitetskravet*, vars mening är att förvissa alla medverkande om att deras identitet förblir anonym.
- *Nyttjandekravet*, som rör att studien inte kommer att användas i kommersiellt ändamål.

Jag skickade ut ett missivbrev (se bilaga 1) till skribenterna där de ombads läsa igenom informationen och sedan svara på huruvida de godkände eller inte godkände att deras inlägg användes i min studie. Som skribent av studien tar jag stor hänsyn till att deras identitet och personuppgifter inte röjs och avslöjas för någon annan än mig själv. För studien är kön, ålder och arbetsplats inte väsentlig, då syftet med studien är att undersöka hur svensklärare genom inlägg i en Facebookgrupp talar med varandra om surfplattor. Det man som läsare av studien får reda på är att inläggen är skrivna av svensklärare som arbetar på högstadiet. För att skydda författarnas identitet benämns de vidare i studien efter det inlägg som de skrivit. Namnen de har givits är *skribent 1*, *skribent 2*, *skribent 3* och så vidare. Föreliggande studie skall endast användas som examensarbete och inte för kommersiella ändamål.

RESULTAT

I följande avsnitt presenteras studiens resultat med utgångspunkt i Holmberg (2011, s. 111) fyra analysfrågor (Fråga 1, Fråga 2, Fråga 3 & Fråga 4) och den femte frågan (Fråga 5) för att skapa tydlighet.

Skribentroller i inläggen

Vid analysarbetet med den insamlade datan kan fyra olika skribentroller urskiljas. Jag har delat in resultatet efter dessa fyra olika roller, med syfte att skapa ytterligare tydlighet i framförandet av resultatet.

Skribentroll 1

En skribentroll som framträder bland inläggen är skribentroll 1. Denna skribentroll väljer att ställa en fråga och kräva ett svar för att sedan erbjuda mycket information kring varför frågan ställs. Erbjudandet av bakgrundsinformation öppnar upp för en djupare diskussion mellan skribent och läsare på grund av det problem som skrivs fram. Skribenten nedan (7) väljer att inleda sitt inlägg med en fråga, för att sedan erbjuda längre återgivande bakgrundsinformation till varför frågan ställs:

Hur undervisar man i en miljö där elever filmar och sänder live UT TILL HELA VÄRLDEN? Vi lärare kan inte ens upptäcka det! Eftersom många lärare är med i den här i gruppen är det lättare att nå ut till många på en och samma gång. Här kommer ett inlägg som kanske inte passar in här. Våra elever laddar ner appen Periscope och det som filmas sänds live och kan följas i hela världen. Man smygfilm i klassrummen, i korridorerna, i matsalen med mera. Elever, lärare och annan personal kan filmas live och ja vi deltar i en realityshow utan att vi vet om det. Även om de vänder ner surfplattan så kan ljudinspelningar sändas under en hel lektion. Tävling pågår! Man jagar följare som i andra sociala medier. Jag tänker att detta kan bli så fel i omklädningsrum, på möten med rektor, skolsköterska, kurator, psykolog med mera. Det är ju så vanligt att alla går runt med en mobil eller surfplatta, och filmas något kan det klippet missförstås då det tas ur ett sammanhang som få känner till. Från och med idag får inga elever ha med sig mobiler till mitt klassrum. Det komiska är att jag varit den mest liberala vad gäller mobiltelefoner. Blev själv smygfilmad igår .... MVH en som hittills sett surfplattan som ett fantastisk hjälpmedel i skolan. (Inlägg, skribent 7)

På grund av att skribenten ställer en fråga och genom den kräver ett svar samt erbjuder information bjuder skribenten in till ett utbyte av erfarenheter. Ett svar förväntas av skribenten och läsaren krävs på detta svar genom frågan som ställs.

Vid analysarbetet framkom det att flera skribenter formulerar sina inlägg på ett liknande vis. De ställer en fråga där de kräver ett svar gällande surfplattans funktion i skolan och erbjuder sedan en längre förklaring genom egna tidigare erfarenheter till varför de ställer frågan.

Skribentroll 2

I flera av inläggen som publicerats är skribenterna som i det här fallet är svensklärare erbjudande. De utgår ofta från sina egna erfarenheter för att sedan också ställa frågor där de kräver ett utbyte av information med läsaren. En skribent (1) inleder sitt inlägg med att ställa en fråga och sedan följer ett exempel på egna erfarenheter som förklarar varför frågan ställs:

En kort fråga: hur säkerställer ni att era elever inte kopplar upp sig mot något nät imorgon? De kan ju använda sina mobiler som spindlar, även om de lämnar ifrån sig mobilerna. Om mobilerna finns i klassrummet eller i närheten kan de ju koppla upp sig på sin surfplatta genom dem. Att de är mörka betyder ju inte att de nödvändigtvis är avstängda. (Inlägg, skribent 1)

Skribenten bjuder in till diskussion med läsaren genom att ställa en fråga där ett svar krävs, vilket även skribentroll 1 gör. Skillnaden är att skribentroll 2 erbjuder mindre information rörande ett problem.

En skribent (9) tar samma roll när hen först ställer en fråga till läsarna och sen erbjuder information genom tidigare egna erfarenheter:

Jag frågade ju vad ni gillar bäst, pappersbok eller bok på skärm. Vad gillar eleverna? I mitt klassrum är det pappersbok som gäller till hundra procent, då jag inte har tillgång till plattor (men snart till datorer någon enstaka gång). (Inlägg, skribent 9)

Flera skribenter intar en liknande roll då de ställer en fråga rörande surfplattor där de genom frågan kräver ett svar. Sedan erbjuder de information rörande en situation som uppstått.

Skribentroll 3

Skribentroll 3 utgör en annan typ av skribent som likt skribentroll 2 ställer en fråga och kräver att få någon slags respons. Skillnaden mellan denna typ av skribent (skribentroll 3) och den tidigare (skribentroll 2) är att en fråga ställs utan att någon information i form av tidigare erfarenheter erbjuds. Inlägget nedan (4) är skrivet av en sådan skribent:

Är det någon som har tips på en bra app till iPad att använda i svenska/sva? Alla förslag är välkomna men gärna något som barnen kan hantera själva en och en. Åk 7-9. (Inlägg, skribent 4)

Skribenten ställer en fråga utan att erbjuda information till varför frågan ställs. Om skribenten erbjudit information hade större förståelse till frågans uppkomst varit möjligt. Skribenten är ändå inbjudande eftersom denne kräver en typ av utbyte med läsaren av inlägget.

Ett flertal skribenter har en liknande skribentroll där inlägget består av en eller flera frågor utan att erbjuda någon slags information till varför frågan ställs. Skribenternas roll är ändå inbjudande då de genom frågan kräver ett slags utbyte av information.

Skribentroll 4

Den sista skribentroll som urskiljs i analysarbetet är den fjärde skribentrollen. Denna skribent erbjuder endast läsaren information rörande tidigare erfarenheter och bjuder inte in till något slags utbyte. I inlägget har ingen fråga med syfte att kräva information formulerats.

Flera skribenter formulerar inlägg där den gemensamma faktorn är att erbjuda information. Detta görs utan att bjuda in läsaren till något direkt utbyte av information eller kräva ett svar genom en fråga. Följande inlägg är ett kortare inlägg där skribenten (10) erbjuder information utan att förvänta sig respons eller kräva ett svar på det som skrivits:

När jag läser böcker med klassen kopplar jag in paddan till projektorn och kör boken där igenom. Funkar jättebra! (Inlägg, skribent 10)

Även inlägget (22) nedan har en liknande funktion trots att det är betydligt längre än ovanstående inlägg:

Ibland blir man så glad när man kan hjälpa elever. Idag hade jag handledningssamtal med en elev som har dyslexi och flera andra diagnoser. Hon har fått låna en iPad för att testa om den kan vara till hjälp i skolan för henne. Jag bad henne berätta vilka verktyg hon använt de två veckor hon haft iPaden. Det här blev svaret:

- Jag har antecknat i mentalnote (text, ljud, bild)
- Jag har fotograferat lärarens genomgångar med kameraappen
- Jag har använt google drive
- Jag har kollat klassens kalender
- Jag har spelat in röstanteckningar med soundcloud
- Jag har använt talsyntesen i webbläsaren
- Jag har fotograferat text (på papper) och fått den uppläst i Prizmo.

När jag frågar om det är något annat hon behöver så säger hon "jag såg en kemiapp som verkade bra, jag är intresserad av kemi". Behöver jag säga att jag ladda ner den åt henne trots att det var en betalapp (38 kr). (Inlägg, skribent 22)

Inlägget som skiljer sig markant i längd har ändå funktionen att endast erbjuda information utan att bjuda in till diskussion eller kräva ett svar genom en fråga.

Läsarroller i texten

På samma vis som skribentroller kan urskiljas i analysarbetet av de insamlade inläggen kan jag även uppfatta olika läsarroller.

Läsarroll 1

Inläggen där läsarroll 1 är aktuell karaktäriseras av en eller flera kortare frågor. Frågan efterföljs eller eventuellt inleds med ett erbjudande i form av information från skribenten. Flera insamlade inlägg tilldelas läsarroll 1 där läsarens roll blir att ta till sig av den information som erbjuds, för att

sedan ge svar på den fråga som skribenten ställer. Läsaren av inlägget nedan (8) erbjuds mycket information att beakta, samtidigt som hen krävs på ett svar:

Nu tänker jag lite högt...I helgen har det på sidan varit mycket diskussioner inför och kring NP. En av diskussionerna gällde huruvida eleverna ska få skriva på surfplatta eller inte. Finns tillgång till surfplattor så ska eleverna kunna få använda dessa vid skrivdelen på torsdag. Kan inte låta bli att undra hur om bedömningen verkligen kan ses jämlik om vissa tillåts och andra inte. Har många elever som definitivt skulle prestera bättre och framför allt få ihop en matigare text om de hade möjlighet att skriva på surfplatta. 200 minuter är inte lång till att få ihop en bra text. Och även om stavningskontroll mm ska vara bortkopplat är väl surfplattan som hjälpmedel en stor fördel vid (om)struktureringen av texten. Kan bedömningen då bli jämlik och därmed rättvis bland våra elever? Frågan kanske ska gå till Skolverket VAD är det vi ska bedöma egentligen? Antar att jag får fortsätta låta tankarna gå runt i huvudet:(((Inlägg, skribent 8)

Rollen som läsaren tilldelas blir att först ta hänsyn till den information som erbjuds för att sedan formulera på ett svar som krävs genom frågorna som ställs på slutet av inlägget. Den information som erbjuds behöver läsaren beakta vid formulering av ett svar på frågan. Det blir extra viktigt att läsaren värderar både den information som erbjuds, men också de frågor som skribenten ställer. Detta på grund av att de är något tvetydliga i sin formulering.

Läsarroll 2

Flera inlägg har gemensamma nämnare som gör att de får epitetet läsarroll 2. Skribenten erbjuder genom inläggen information kring tidigare erfarenheter och kräver också respons av läsaren genom en eller flera frågor. Läsaren erbjuds information som kan värderas och användas när ett svar formuleras till den eller de frågor som skribenten ställer. Dessa faktorer gör att läsaren tilldelas en inkluderande roll, som till exempel läsaren av inlägget nedan (18):

Ni som har en iPad till varje elev - hur ser det ut med övrigt läromedel på er skola? Har ni kvar fysiska textböcker och övningsböcker också eller kör ni "fullt ut" med digitala licenser från läromedelsföretagen? Språklärarna på vår skola är nämligen väldigt upprörda då ledningen halverat läromedelskostnaden inför nästa läsår då de menar att vi klarar oss utan övningsböcker. Väldigt nyfiken på hur det ser ut runt om i Sverige! (Inlägg, skribent 18)

Läsaren till inlägget krävs på ett svar på grund av den fråga som ställs, samtidigt som information i form av erfarenheter erbjuds. Här förväntas läsaren alltså inte bara ta emot information utan uppmuntras att också reagera med en åsikt. Även inlägget nedan (11) är formulerat på detta vis:

En förälder ringde och berättade att lärare använder surfplattor som "barnvakter". De stökiga håller sig lugna då och det blir bättre för alla. Är det en bra lösning? OBS! Kan även gälla äldre elever. (Inlägg, skribent 11)

Den som läser inlägget krävs precis som vid tidigare inlägg på ett svar genom den fråga som ställs. Samtidigt erbjuds läsaren en del information till varför frågan har formulerats.

Läsarroll 3

Ytterligare en läsarroll som framkom i analysarbetet var läsarroll 3. Läsarroll 3 återfinns i ett flertal inlägg som samlats in till studien. Denna läsarroll krävs på information genom att skribenten av inlägget har formulerat en eller flera frågor utan att erbjuda information till läsaren.

I ett av inläggen ställs två korta frågor av skribenten utan att erbjuda någon som helst information kring varför skribenten ställer frågorna; ”Koppla iPad till smartboard vad behövs? Vad kostar det ca?”. Läsaren krävs på information av skribenten genom inlägget. Informationen som läsaren erbjuder kan endast formuleras baserat på egna tidigare erfarenheter och inte med hjälp av någon information från skribenten.

Läsarroll 4

Den fjärde och sista läsarrollen som framträder vid analysarbetet är läsarroll 4. Läsarroll 4 erbjuds information av skribenten genom det inlägg som skrivits, men krävs inte på någon form av respons. Flera insamlade inlägg är formulerade på detta vis, där skribenten erbjuder läsaren information i form av tidigare erfarenheter utan att kräva något gensvar.

Läsarens roll blir att beakta den information som erbjuds, samtidigt som ett svar inte krävs, vilket leder till att någon slags respons inte behöver formuleras. Följande inlägg (23) är formulerat på ett sådant vis att läsarrollen som tilldelas blir läsarroll 4:

Såg inte hela Debatt, men man blir ju mörkrädd av att höra hur diskussionen gick! Surfplattorna är en tillgång i barns lärande om de används på ett bra pedagogiskt sätt. (Inlägg, skribent 23)

Den roll som läsaren tilldelas genom ovanstående inlägg är att ta emot den information som erbjuds utan att beakta den för ett eventuellt svar. Läsaren krävs inte på någon information genom en fråga och blir inte aktivt inbjuden till en diskussion.

Läsares responsmöjligheter

Även de responsmöjligheter som skribenten genom sitt inlägg ger till läsaren går att koppla till de skribent- och läsarroller som urskiljs.

I anslutning till alla inlägg finns en kommentarsfunktion där alla medlemmar av Facebookgruppen har möjlighet att ge respons på de inlägg som skrivs. Det som analyserats efter Holmbergs (2011) tredje fråga fokuserar på huruvida skribenten av ett inlägg kräver ett svar eller bjuder in till diskussion.

De inlägg som skrivits av skribentroll 1 går att sammanföra med läsarroll 1. Skribenten erbjuder mycket information och ofta i form av egna erfarenheter. En fråga där ett svar krävs av läsaren har också formulerats i inlägget. Läsaren har på grund av den information som erbjuds möjlighet att utvidga sitt svar eftersom hen kan beakta det som skribenten berättar. Responsen

som läsaren formulerar till det svar som krävs kan därför kopplas till skribentens information. Ett exempel på när detta sker är inlägget nedan (27):

1 iPad/pedagog - inga problem. 1 iPad/elev - inga problem. Men 25 paddor som ska delas av 60 barn blir problem. Vi har inte 25 möjliga unika pedagoger som kan registrera sig på dessa och eleverna är 7 år och har inte enheten som sin egen. Vi löser det med fiktiva konton och 1:5, dvs 1 konto mot 5 enheter. Jag vill se en ljusning i denna gråzon. Det fungerar med några ströppaddor här och var men inte när det börjar bli stora kvantiteter som inte är kopplade mot 1:1 lösningar. Hur tänker vi/ni? (Inlägg, skribent 27)

Inlägget är formulerat på ett sådant vis att läsaren erbjuds mycket tidigare information kring ett problem som uppstått. När läsaren sedan har tagit hänsyn till det som skrivits krävs hen på ett svar på grund av den fråga som ställs. Läsaren har möjlighet att utvidga sitt svar genom den tidigare informationen och kan även starta en diskussion.

Skribentroll 2 formulerar inlägg där viss information erbjuds och kräver också ett svar av läsaren. Läsarroll 2 förväntas därför svara till det som skribenten kräver genom sin fråga. Samtidigt erbjuds läsaren ta del av information som gör det möjligt för hen att utforma ett svar som är förankrat i det skribenten skriver. Informationen som erbjuds möjliggör också för läsaren att delta i en diskussion med skribenten. Inlägget nedan (13) är ett exempel där skribent- och läsarroll 2 kan urskiljas, tillsammans med tillhörande responsmöjligheter:

Har problem med AppStore på en iPad. I den svenska AppStore butiken har nu appar som tex book creator nu blivit nedladdade med kinesisk text för både apparnas namn (på ikonerna såväl inuti apparna). Vad är felet i inställningar som jag ska rätta till? (Inlägg, skribent 13)

Skribenten erbjuder viss information, samtidigt som det också krävs information av läsaren genom den fråga som ställs. Genom informationen som erbjuds rörande surfplattan utökas läsarens möjligheter till att svara på frågan som ställs och hen kan dessutom starta en diskussion.

Skribent- och läsarroll 3 har en annan slags responsmöjlighet efter de inlägg som formulerats. Inläggen som skrivits av skribentroll 3 saknar erbjudande i form av information till läsaren. Läsaren krävs på respons genom den eller de frågor som ställs, men blir inte inbjuden till något slags utbyte. I inlägget (19) nedan synliggörs denna responsmöjlighet:

Jag är nyfiken på vilken term ni använder till ipaden i er verksamhet? Lärplatta? Datorplatta? Surfplatta? Padda? (Inlägg, skribent 19)

Skribenten av inlägget erbjuder ingen information till varför frågan ställs, men kräver ett svar av skribenten. Läsarens svar måste därför baseras helt och håller på egna erfarenheter och tankar. Detta på grund av att skribenten inte erbjuder någon information.

Slutligen kan skribent- och läsarroll 4 anknytas till en viss typ av inlägg. Skribenten av dessa inlägg erbjuder endast information i form av erfarenheter eller tankar utan att kräva ett svar av

läsaren. Läsaens roll är därför att ta emot den information som erbjuds utan krav på att framföra någon slags respons till inlägget som skrivits.

Värderingar och åsikter i inläggen

Vidare analyserades inläggen efter huruvida värderingar och åsikter uttrycks i dem. Samtliga inlägg som återges i följande avsnitt framför någon slags värdering eller åsikt.

Ett flertal inlägg som samlats in och analyserats uttrycker negativa åsikter rörande surfplattor. Det sker oftast inte genom att skribenten uttrycker sig genom att skriva hur mycket hen ogillar surfplattor, utan genom det sätt som skribenten valt att formulera sig på. I vissa inlägg gör formuleringen att åsikten uttrycks tydligare än i andra inlägg. Merparten av de inlägg med negativa åsikter som publicerats har skribenter som kräver ett svar av läsaren för att lösa ett problem som uppstått.

Skribenten av ett inlägg väljer att använda sig av uttryck som ”suck” och ”olyckligt”. Dessa uttryck formar inlägget och gör att läsaren uppfattar det som skrivs som något negativt. Skribenten uttrycker inte en negativ åsikt riktad mot surfplattan i inlägget, men på grund av de ord som valts uppfattar läsaren skribentens åsikt gentemot surfplattor som negativ.

Skribenten av inlägget nedan (3) formulera sig också på ett vis som gör att läsaren uppfattar en skribentens åsikt rörande surfplattor som negativ:

Hej kollegor! Vilka goda argument för har ni när det gäller att skriva för hand gentemot på surfplatta. Utgå gärna från tanken att vi helt och hållet skulle kunna skippa papper och penna. Varför inte liksom, som nån sa. . . (Inlägg, skribent 3)

För att avsluta inlägget väljer skribenten att använda frasen; ”Varför inte liksom, som nån sa...”. Denna avslutning får skribenten att uppfatta inlägget som negativt. Skribenten riktar inte en negativ åsikt mot surfplattor direkt i det som skrivs, men på grund av att surfplattor nämns i inlägget tillsammans med den negativt formulerade avslutande meningen uppfattas de som något negativt.

Även skribenten av följande inlägg (7) framför en negativ åsikt rörande en situation där surfplattor har spelat en roll:

(...)Det är ju så vanligt att alla går runt med en mobil eller surfplatta, och filmas något kan det klippet missförstås då det tas ur ett sammanhang som få känner till. Från och med idag får inga elever ha med sig mobiler till mitt klassrum. Det komiska är att jag varit den mest liberala vad gäller mobiltelefoner. Blev själv smygfilmad igår .... MVH en som hittills sett surfplattan som ett fantastiskt hjälpmedel i skolan. (Inlägg, skribent 7)

På grund av formuleringen i inläggets avslut förstår läsaren att skribenten tidigare har varit positivt inställd till surfplattor och deras roll i skolan, men att detta har ändrats. Skribentens åsikt är tydligt negativ i sammanhanget och så även inställningen till surfplattor.

Flera inlägg som analyserats uttrycker negativa åsikter rörande surfplattans roll i samband med nationella prov och etiska frågor gällande fotograferings- och inspelningsfunktionen som surfplattan tillhandahåller.

Inlägg där de åsikter som uttrycks är positiva förekommer också i den insamlade datan. Dessa inlägg är formulerade på olika vis med positivt laddade ord som gör att läsaren uppfattar skribentens åsikt som positiv. Ett exempel på ett inlägg (9) som har formulerats med hjälp av positivt laddade ord är följande inlägg:

(...) Vem vet? Det kan ju till och med resultera att någon upptäcker det fantastiska i att man kan ladda ner gratis e-böcker direkt från biblioteket. (...) (Inlägg, skribent 9)

Skribentens åsikt blir tydligt på grund av ordet ”fantastiska” som är positivt laddat. Läsaren uppfattar att skribenten finner surfplattans tillgänglighet till böcker som något positivt och därför också surfplattan.

Andra skribenter väljer att använda sig av ord och uttryck som; ”Funkar jättebra!” och ”glad”. Dessa ord som också är positivt laddade leder till att läsaren uppfattar surfplattan som något positivt genom det skribenten skriver i sitt inlägg.

De positiva inlägg som skrivs är ofta formulerade utan att kräva ett svar av läsaren. Skribenten erbjuder information i form av positiva åsikter och erfarenheter rörande surfplattan och gör inte detta i samband med ett problem. Detta skiljer sig markant från de inlägg där en negativ åsikt uttrycks, där merparten av dessa kräver respons från läsaren samtidigt som information erbjuds.

Erbjudande och krav från skribenten

Huruvida skribenten erbjuder och/eller kräver information av sin läsare skiljer sig åt mellan de olika inläggen beroende på hur skribenten formulerar dessa. I vissa inlägg erbjuder skribenten mycket information till läsaren, för att sedan ställa en fråga och genom den kräva information av läsaren. När detta sker bjuder skribenten in till ett utbyte av information och skapar på så vis en slags relation till läsaren. Andra inlägg erbjuder lite information och kräver sedan respons från läsaren. Även här skapas en relation på grund av skribentens formulering. Det finns också de inlägg där skribenten endast erbjuder information utan att kräva något tillbaka av läsaren. Slutligen finns de inlägg där skribenten endast kräver information utan att erbjuda någon form av upplysning. De två senare typerna av inlägg är formulerade på ett vis som gör att en relation mellan skribent och läsare inte nödvändigtvis uppstår.

Flera inlägg är formulerade på ett vis där skribenten både erbjuder, men också kräver information. Skribenten erbjuder mycket information kring de erfarenheter eller händelser som

föranlett den eller de frågor som sedan ställs. Frågornas funktion är att kräva information i form av ett svar av läsaren. När läsaren sedan svarar på frågan skapas en relation till skribenten som helt bygger på den information som skribenten erbjudit och responsen som läsaren ger.

Liknande inlägg är de där skribenten erbjuder viss information och också kräver information genom en eller flera frågor. Skribenter av dessa inlägg låter läsare ta del av föga utvecklade information i form av egna erfarenheter eller situationen. De kräver sedan information av läsare genom den eller de frågor som ställs. Läsarens svar gör även här att en relation som bygger på erbjudandet och utbytet av information skapas.

Det finns också en rad inlägg där skribenten uteslutande kräver svar av läsarna i gruppen. Dessa inlägg är formulerade genom frågor där ingen information erbjuds till varför frågorna ställs. När läsaren svarar på inlägget skapas en relation som helt utgörs av responsen som formulerats.

Slutligen framkom de inlägg där skribenten enbart erbjuder information utan att kräva något av läsaren. Skribenten formulerar inlägget genom att berätta om situationer som uppstått där surfplattan har en betydande roll, men är inte intresserad av någon direkt respons från läsaren. Om läsaren här väljer att inte ge någon respons på grund av att ingen fråga ställs så skapas inte någon relation till skribenten.

Sammanfattning av resultatet

Fyra olika skribentroller framträder i resultatet. Den första skribentroll som framträder är den roll som erbjuder mycket information kring varför frågan i inlägget ställs. Skribentroll 1 bjuder in sin läsare på grund av den fråga som ställs. Genom frågan kräver skribenten information samtidigt som läsaren erbjuds mycket information som skall beaktas innan respons ges. Här finns möjlighet till att skapa en relation. Skribentroll 2 erbjuder i viss mån tidigare erfarenheter och information för att också kräva information genom att ställa en fråga till gruppens läsare. Denna typ av skribent bjuder in till ett utbyte av information genom att ställa en fråga där respons från läsaren krävs. Genom att erbjuda information kring en viss händelse eller situation ges läsaren också möjlighet att skapa diskussion och utvidga sitt svar. Även här kan en relation uppstå. Skribentroll 3 förväntar sig också att ett utbyte av information skall ske, men endast genom att kräva information genom en fråga. Läsaren skall svara på en fråga som ställts, men erbjuds ingen information kring varför frågan ställs. Det gör att läsaren vid formuleringen av sin respons inte kan utvidga sitt svar med hjälp av skribentens tidigare erfarenheter eller förklaringar till varför frågan ställs. Den relation som kan skapas här bygger på kravet av information och om läsaren väljer att svara till detta. Den fjärde och sista skribentrollen är den som endast erbjuder läsaren information utan att kräva någon tillbaka.

Även fyra läsarroller framkommer där läsarroll 1 är den som erbjuds mest bakgrundsinformation kring den situation som uppstått. Läsaren krävs av skribenten att ge respons på en fråga samtidigt som hen erbjuds mycket information att beakta vid sitt svar. Den andra läsarrollen krävs svara på en eller flera frågor samtidigt som information erbjuds av skribenten. Den tidigare informationen som erbjuds gör att läsaren får möjlighet att utvidga sitt

svar eller skapa en diskussion. Läsarroll 3 krävs på ett svar till en fråga utan att ha erbjudits tidigare information till varför frågan ställs. Den fjärde och sista läsarrollen erbjuds endast information av skribenten utan att krävas på någon slags respons.

De läsare som på något vis förväntas ge respons på en fråga är läsarroll 1, 2 och 3. Den fjärde läsarrollen förväntas inte ge respons på grund av att skribenten inte ställer någon fråga. Trots det finns alltid den tekniska möjligheten att formulera ett svar och delge detta till skribenten av inlägget.

Värderingarna och åsikterna som urskiljs i inläggen är antingen positiva eller negativa där de negativa åsikterna är fler till antalet än de positiva. Alla de värderingar och åsikter som uttrycks är på något vis kopplade till surfplattor och deras roll i skolan.

Beroende på hur ett inlägg är formulerat skiljer sig skribenternas erbjudanden och krav. I en del inlägg erbjuds läsaren mycket information och krävs sedan också på information genom en fråga. Flera läsare erbjuds lite information för att sedan krävas på information. Förekommer gör även de inlägg där läsaren erbjuds information av skribenten utan att krävas på information. Övriga inlägg kännetecknas av att skribenten endast kräver svar av läsare utan att erbjuda information.

DISKUSSION

Resultatdiskussion

Nedan presenteras resultatet med utgångspunkt i studiens valda teori – SFG – och då framför allt den interpersonella textanalysen och Holmbergs (2011, s. 111) fyra analysfrågor (Fråga 1, Fråga 2, Fråga 3 & Fråga 4). Resultatet presenteras även med utgångspunkt i den femte frågan (Fråga 5) som skapats utifrån begreppet *erbjuda och/eller kräva*.

Resultatet framförs också i relation till den tidigare forskningsstudier som introducerats i föreliggande studies forskningsbakgrund.

Skribentroller som framträdde i inläggen

I de inlägg som ligger till grund för studiens insamlade data framkom fyra skribentroller som formulerat sina inlägg på olika vis. En del av den interpersonella textanalysen är just att urskilja hur texten skapar en viss sorts skribent. Det är textens drag som format skribenten (Holmberg 2011, s. 110). På grund av de olika formuleringarna som förekommer i inläggen får de olika slags syften. Tre av skribentrollerna (1, 2 & 3) formulerade en eller flera frågor i sitt inlägg, vilket gjorde att syftet med inlägget blev att få svar på denna fråga. Rollerna framförde sina frågor på olika vis, där skribentroll 1 och 2 erbjöd mer eller mindre information till läsarna i Facebookgruppen, medan skribentroll 3 inte erbjöd någon information alls. Det gemensamma för inläggen är att de alla krävde information av läsare. Den fjärde skribentroll som upptäcktes var den där skribenten endast erbjöd information utan att kräva någon slags information i utbyte.

Alla de frågor som ställts av skribenterna (1, 2 & 3) berörde på något vis surfplattor och deras roll i skolan. Frågorna som ställdes berörde olika ämnen där tekniska problem, appar, etiska aspekter, nationella prov och huruvida surfplattorna faktiskt fyller sin tilltänkta funktion var några aspekter som uppkom.

En anledning till att lärare valt att ställa dessa frågor i Facebookgruppen kan vara avsaknad av kompetens och utbildning. Bristfällig kompetens i förhållande till surfplattor är något som nämnts i flera tidigare genomförda studier (Dündar & Acayirs 2013; Van Deursen, Ben Allouch & Rujiters 2014; Young 2016). Lärare talade då om hur de har fått ta del av viss kompetensutbildning, men att denna inte var tillräcklig och att de önskat ytterligare utbildning. Lärarna i föreliggande studie kan ha vänt sig till Facebookgruppen för att få ta del av annan utbildning och kompetens som kollegor runt om i landet innehar. När avsaknaden av kompetens blir stor och ytterligare utbildning inte erbjuds kan lärare istället söka hjälp över nätet.

Läsarroller som framträdde i inläggen

Även fyra läsarroller framkom när jag utförde analysarbetet av den insamlade datan. Läsarrollerna har skapats utifrån vad skribenten genom sitt inlägg krävde av läsarna. Holmberg (2011, s. 99) förklarar hur läsaren formas av just de krav som skribenten ställer i sitt inlägg.

Dessa krav väljer han att kalla för interaktionella krav. Läsaren kan acceptera dessa krav och reagera på olika vis. En läsare som finner kraven rimliga kommer inte att reagera på samma vis som en läsare som finner kraven orimliga.

Resultatet visar att flera av de läsarroller som framkom krävdes på respons av skribenten. Läsaren krävdes på respons genom den eller de frågor som skribenten valde att ställa i sitt inlägg. Vid en del inlägg erbjöds också information från skribenten, vilket gav läsaren större möjlighet att ge ett svar där en lösning på den situation eller problem som uppstått kunde formuleras. På grund av de situationer och problem som presenteras blir kraven på läsarens svar höga. Skribenterna är ute efter en lösning. Trots skribentens krav på svar är det möjligt att läsarna inte har erbjudit någon form respons om de funnit kraven orimliga. Föreliggande studie har inte undersökt huruvida skribenterna har fått svar på sina frågor.

Återigen visar resultatet att lärare i Facebookgruppen skriver sina inlägg i syfte att få svar på frågor. Skribentrollerna visade att frågor ofta ställs i inläggen medan läsarrollerna visade att de genom inläggen krävs på svar. Resultatet som framkom av läsarrollerna förstärker resultatet av att lärare i Facebookgruppen är ute efter att lösa situationer och problem som uppstått på grund av surfplattor.

Responsmöjligheter som framkom

Merparten av alla de inlägg som publicerats i Facebookgruppen var formulerade med en eller flera frågor. Skribenten krävde genom frågorna ett svar av läsaren. Genom kravet som ställdes bjöd skribenten in till interaktion mellan sig själv och läsaren (Holmberg 2011, s. 99). Trots att läsaren genom inlägget krävdes på ett svar så behövde denne inte finna kravet rimligt och kunde därför låta bli att svara på det som skrivits och på så vis undvika interaktion.

Eftersom alla inlägg publicerades i en Facebookgrupp var de öppna för alla medlemmar. Detta innebar att den tekniska möjligheten till att svara på inläggen alltid fanns på grund av den kommentarsfunktion som gruppen erhåller.

Värderingar och åsikter i inläggen

I förhållande till de tidigare forskningsstudier som nämnts i föreliggande studies forskningsbakgrund visar resultatet att inläggen också föll under fördelar eller nackdelar rörande surfplattor, men genom positiva och negativa åsikter eller värderingar. Resultatet visar dock att när negativa åsikter uttrycktes så krävdes ofta information i form av frågor. Skribenterna sökte aktivt efter ett svar när de upplevde en situation med surfplattor som problematisk. En lösning efterfrågades av skribenten där läsaren förväntades vara delaktig genom att ge förslag på lösningar till det problem som uppstått.

En återkommande negativ åsikt i resultatet rörande surfplattor var de problem som uppstått när elever olovligt filmat eller fotograferat andra elever eller lärare med sina surfplattor. Liknande problem nämner Soykan (2015) där lärare talat om hur svårt det är att kontrollera huruvida

elevers användande av surfplattor faktiskt är etiskt korrekt. Till skillnad mot det som författaren skriver så visar resultatet i föreliggande studie att lärarna i gruppen var ute efter en lösning rörande detta problem. Inläggen var utformade på ett vis där information erbjöds samtidigt som ett krav ställdes genom en fråga. Ändock visar resultatet att negativa åsikter rörande surfplattor liknar de nackdelar som presenterats i tidigare studier (Soykan 2015).

Även negativa åsikter framkom i de inlägg som berörde nationella proven och surfplattors roll i utförandet av dessa. Skribenterna sökte efter olika slags svar från läsarna rörande regler och förhållningssätt där en negativ åsikt uttrycktes gällande surfplattors funktion och brist på information.

Erbjudande och krav från skribenter

Resultatet visar att skribenterna erbjöd och krävde information av läsaren genom de språkhandlingar som de formulerat (Yassin 2011, ss. 115-116). I vissa inlägg förekom endast erbjudanden eller krav, men merparten av inläggen både erbjöd och krävde information.

Att skribenterna kräver så mycket av läsarna i Facebookgruppen tyder på att de var ute efter ett utbyte av information för att få svar på den fråga de ställt. Ibland erbjuder skribenten information till varför frågan ställdes, vilket kan ses som ett sätt att försöka underlätta för läsaren när hen formulerade ett svar och skapa en relation. Återigen uppvisar resultatet hur måna lärarna var om att lösa problem.

Metoddiskussion

Efter min genomförda studie finns det positiva och negativa aspekter att reflektera över. Studiens tilltänkta metod var från början att genomföra intervjuer med svensklärare. Vid närmare eftertanke kom jag fram till att textanalys var ett bättre alternativ. Studien genomfördes under en begränsad tid och genom att implementera en textanalys där materialet till viss del redan finns nedskrivet sparades värdefull tid. Den interpersonella textanalysen var för mig ett nytt verktyg som visade sig vara mycket intressant. Min begränsade kunskap och erfarenhet rörande SFG och den interpersonella textanalysen bör inte lett till att analysen har påverkats, trots att det var ett helt nytt verktyg för mig på grund av de fyra frågor Holmberg (2011, s. 111) formulerat som var mycket tydliga och enkla att utgå ifrån.

För att spara dyrbar tid hade ett tidigare arbete rörande etiska förhållningssätt kunnat utföras av mig. Till en början användes inläggen i arbetet utan att skribenterna informerats om detta på grund av att inläggen var publicerade på det sociala mediet Facebook. Jag uppfattade att inlägg som publicerats där var fria att använda utan att skribenterna informerades, vilket visade sig vara fel. Efter en tids arbete med studien fick därför missivbrev skickas ut genom Facebooks meddelandefunktion till varje skribent för att informera om studiens etiska aspekter och få ett godkännande av varje skribent om att deras inlägg fick användas i min studie.

Jag insåg också i efterhand att om fler inlägg samlats in till studien så hade resultatet stärkts ytterligare. Det hade också förstärkts om en analys av de svar som publicerats av läsare till skribenternas inlägg hade genomförts. På så vis hade mer data analyserats och legat till grund för studiens resultat.

Didaktiska konsekvenser

I studien framkom flera problemområden rörande surfplattor. Antalet frågor som ställs i det sociala mediet tyder på att lärare efterfrågar råd, erfarenheter och kunskaper som kan hjälpa dem i situationer med surfplattor i skolan. Andra problem som återkom i inläggen var hur publicering av bilder och filmer skall stoppas. Dessa frågor berörde elevers användning ur etiska aspekter. Lärare talade även om surfplattor i förhållande till nationella proven genom de problem som uppstått. På grund av bristfällig information rörande surfplattor och hur de skall och får användas vid provtillfället uppstår dessa problem.

I de problem som uppdragats kan behov urskiljas och förslag på lösningar framhållas. Det finns behov av att vidareutbilda lärare i hur surfplattor kan användas då en del av inläggen rör tekniska problem som uppstår på grund av bristande kunskaper. Även tydliga förhållningsregler och konsekvenser behöver upprättas för att få bukt med problemet rörande de etiska problem som lärare vittnar om. Tydligare instruktioner kring surfplattors roll vid nationella prov är något som även behöver utvecklas. Skolverket behöver formulera tydliga regler och instruktioner för användandet av surfplattor vid nationella prov.

Förslag på vidare studier rörande surfplattor handlar om den avsaknad av kompetensutbildning som skribenterna av inläggen verkar känna. Av intresse är att undersöka huruvida lärare runt om i landet upplever att de har den utbildning som krävs för att arbeta med surfplattor på ett pedagogiskt vis i skolan.

Vidare föreslås också forskning i sociala medier där ett intresse finns rörande varför lärare väljer att vända sig till en Facebookgrupp eller andra liknande forum för att ställa frågor rörande surfplattor. Det är intressant att få reda på huruvida de gör det på grund av otillräcklig kompetens, dålig relation till kollegor eller andra anledningar.

Sammanfattningsvis visar resultatet att den största skillnaden mellan de tidigare forskningsstudier som presenterats och föreliggande studie är att lärare är måna om att finna lösningar på de problem och situationer som uppstått på grund av surfplattor.

REFERENSER

Courtois, C., Montrieux, H., De Grove, F., Raes, A., De Marez, L. & Schellens, T. (2014). Student acceptance of tablet devices in secondary education: A three-wave longitudinal cross-lagged case study. *Computers in Human Behavior*, 35(3), ss. 278-286.

Ditzler, C., Hong, E. & Strudler. (2016). How Tablets Are Utilized in the Classroom. *Journal of Research on Technology in Education*, 48(3), ss. 181-193.

Dovemark, M. (2007). Etnografi som forskningsansats. I Dimenäs J. (red.). *Lära till lärare*. Stockholm: Liber, ss.134-156.

Dündar, H. & Acayir, M. (2013). Implementing tablet PCs in schools: Students' attitudes and opinions. *Computers in Human Behavior*, 14(3), ss. 40-46.

Hargis, J., Cavanaugh, C., Kamali, T. & Soto, M. (2014). A Federal Higher Education iPad Mobile Learning Initiative: Triangulation of Data to Determine Early Effectiveness. *Innovative Higher Education*, 39(1), ss. 45-57.

Holmberg, P. (2011). Texters interpersonella grammatik. I Holmberg, P., Karlsson, AM., Karlsson & Nord, A. (red.). *Funktionell textanalys*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts, ss. 97-113.

Holmberg, P., Karlsson, AM. & Nord, A. (2011). Funktionell grammatik och textanalys – Grammatiken i verkliga livet. I Holmberg, P., Karlsson, AM. & Nord, A. (red.). *Funktionell textanalys*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts, ss. 97-113.

Johansson, S. (2015). Barn behöver inte surfplattor i skolan, de behöver riktiga böcker. *Nyheter 24*, 10 maj.

<https://nyheter24.se/debatt/797328-barn-behover-inte-surfplattor-i-skolan-de-behover-riktiga-bocker>

Khalif, Z.N. (2017). Factors Influencing Teachers' Attitudes Toward Mobile Technology Integration in K-12. *Technology, Knowledge and Learning*, 23(1), ss. 161-175.

Kihlström, S. (2007). Uppsatsen - examensarbetet. I Dimenäs, J. (red.). *Lära till lärare*. Stockholm: Liber, ss. 226-241.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lindström, K. (2015). Nu är det bevisat – barnen blir bättre i skolan med surfplattor. *Computer Sweden*, 20 april.

<https://computersweden.idg.se/2.2683/1.621787/nu-ar-det-bevisat---barnen-blir-battre-i-skolan-med-surfplattor>

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2017. (2017). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3813>

Olin-Scheller, C & Roos, C. (2014). Barn och barndom i Nätskugga. *Nordic Studies in Education*, 35(1), ss. 37-50.

Soykan, E. (2015). Views of students', teachers' and parents' on the tablet computer usage in education. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 10(3), ss. 228-244.

Tallvid, M. (2016). Svagt vetenskapligt stöd för surfplattor i skolan. *Göteborgs-Posten*, 7 mars. <http://www.gp.se/debatt/svagt-vetenskapligt-st%C3%B6d-f%C3%B6r-surfplattor-i-skolan-1.450742>

Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Tugun, V. (2016). Validity and reliability dissertation of the scale used for determination of perceptions and attitudes of teacher's proficiency in tablet pc-supported education. *Cypriot Journal of Educational Science*, 11(2), ss. 51-57.

Van Deursen, A., Ben Allouch, S. & Rujiter, L.P. (2014). Tablet use in primary education: Adoption hurdles and attitude determinants. *Education and Information Technologies*, 21(5), ss. 971-990.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Yassin, D. (2011). Elever i år 3 tycker till. I Holmberg, P., Karlsson, AM., & Nord, A. (red.). *Funktionell textanalys*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts, ss. 114-126.

Young, K. (2016). Teachers' Attitudes to using iPads or Tablet Computers; Implications for Developing New Skills, Pedagogies and School-Provided Support. *Tech Trends*, 60(2), ss. 183-189.

BILAGOR

Bilaga 1, Missivbrev

Hej,

Jag heter Jennifer Johansson och studerar till ämneslärare i svenska, engelska och svenska som andraspråk vid Högskolan Borås. Just nu skriver jag mitt sista examensarbete där jag undersöker hur svensklärare talar om surfplattor i en social media. Jag har därför samlat in olika inlägg från gruppen *Social Media Grupp*, som du är medlem i, rörande just surfplattor. Ett av de insamlade inläggen är ditt och jag undrar om du godkänner att jag använder det i mitt arbete?

Jag förhåller mig till de huvudkrav som Vetenskapsrådet har tagit fram för att arbetet skall genomföras etiskt korrekt. Detta innebär att du som låter ditt inlägg vara en del av mitt examensarbete har rätt till information gällande studien, full kontroll över huruvida ditt inlägg får användas eller inte, anonymitet genom hela arbetet och klarhet om att all den information som används endast kommer att användas till detta examensarbete. För ytterligare information om huvudkraven besök gärna: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>.

Om du har frågor gällande examensarbetet går det bra att kontakta mig här i chatten eller via mail: xxxxxxxx@student.hb.se .

Tack på förhand.

Hälsningar Jennifer Johansson

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se